

Vyhodnotenie
10. ročníka celoslovenského projektu
pre stredné školy

Záložka do knihy spája slovenské školy:
Významné osobnosti slovenskej literatúry – Pavol Országh Hviezdoslav
(100. výročie úmrtia) a Božena Slančíková-Timrava (70. výročie úmrtia)

Odbor Slovenskej pedagogickej knižnice Metodicko-pedagogického centra v Bratislave vyhlásil pri príležitosti októbra ako **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2021** pre stredné školy **10. ročník celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy: Významné osobnosti slovenskej literatúry – Pavol Országh Hviezdoslav (100. výročie úmrtia) a Božena Slančíková-Timrava (70. výročie úmrtia)***.

Cieľ celoslovenského projektu

Cieľom celoslovenského projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi slovenskými strednými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci vyrobili ľubovoľnou technikou na tému *Významné osobnosti slovenskej literatúry – Pavol Országh Hviezdoslav (100. výročie úmrtia) a Božena Slančíková-Timrava (70. výročie úmrtia)*. Výmenu záložiek využili stredné školy aj k nadviazaniu vzájomnej spolupráce, kontaktov a poznávaniu života žiakov v rôznych kútoch Slovenska. Rovnako sa zážitkovým spôsobom oboznámili s významnými osobnosťami a dielami slovenského realizmu a spoločne si pripomenuli aj ich výročie úmrtia.

Priebeh celoslovenského projektu

Stredné školy, ktoré sa chceli zúčastniť celoslovenského projektu, vyplnili do 30. septembra 2021 elektronickú prihlášku, ktorá bola zverejnená na webovom sídle Odboru Slovenskej pedagogickej knižnice. Na základe spracovaných údajov z elektronických prihlášok Odbor Slovenskej pedagogickej knižnice vytvoril partnerské dvojice medzi strednými školami s prihliadnutím na typ školy a počet prihlásených žiakov. Dňa 1. októbra 2021 zaslal Odbor Slovenskej pedagogickej knižnice kontaktné údaje každej partnerskej dvojici spolu s podrobnými doplňujúcimi informáciami o realizácii celoslovenského projektu. Zúčastnené partnerské dvojice zároveň informoval, že vzájomná komunikácia, výmena záložiek i nadväzovanie priateľských kontaktov bude len v ich pôsobnosti. Termín ukončenia výmeny záložiek bol stanovený na 31. október 2021.

Odbor Slovenskej pedagogickej knižnice priebežne posielal zúčastneným školám dôležité informácie a pokyny ako postupovať pri realizácii celoslovenského projektu. Termín výmeny záložiek a zaslania dobrovoľného vyhodnotenia bol stanovený na 16. november 2021.

Odporúčané čitateľské aktivity

Odbor Slovenskej pedagogickej knižnice odporučil stredoškólakom na začiatku realizácie celoslovenského projektu, aby výrobu záložiek doplnili aj rôznymi aktivitami zameranými na

podporu kreatívneho čítania, ako sú napríklad žiacke besedy a prezentácie o živote a literárnej tvorbe Pavla Országha Hviezdoslava a Boženy Slančíkovej-Timravy formou krátkych referátov, slohových prác alebo powerpointových prezentácií, vyučovacie hodiny zamerané na spoločné čítanie alebo počúvanie audio nahrávok najvýznamnejších literárnych diel od uvedených slovenských literárnych osobností, tvorivé čitateľské dielne alebo aj čitateľské jarmoky, literárne exkurzie, návštevy školskej knižnice alebo verejnej knižnice.

Vyhodnotenie celoslovenského projektu

Do celoslovenského projektu sa prihlásilo **170 stredných škôl s celkovým počtom 8 495 žiakov**.

Odbor Slovenskej pedagogickej knižnice poslal poďakovanie každej zúčastnenej škole za aktívnu účasť v celoslovenskom projekte a za zmysluplné, radostné a inšpiratívne naplnenie poslania projektu. Následne školy vyzval na dobrovoľné vyhodnotenie celoslovenského projektu a pripojenie fotografií z priebehu výroby záložiek alebo fotografií najkrajších záložiek.

Výber z dobrovoľného hodnotenia celoslovenského projektu 93 strednými školami spolu s fotografiami z priebehu výroby záložiek alebo s fotografiami so samotnými najkrajšími záložkami je dostupný na webovej adrese:

<http://spgk.sk/?vyhodnotenie-10-rocnika-celoslovenskeho-projektu-zalozka-do-knihy-spaja-slovenske-skoly>

Výroba záložiek

Výrobe záložiek predchádzalo vyhľadávanie a štúdium informácií v rôznych informačných zdrojoch nachádzajúcich sa v školskej knižnici a na internete, ktoré sa týkali života a tvorby Pavla Országha Hviezdoslava a Boženy Slančíkovej-Timravy, a takisto i živé žiacke diskusie o uvedených najvýznamnejších predstaviteľov slovenského realizmu, pričom sa často spomínali aj nezvyčajné zaujímavosti z ich súkromného života. Nato sa žiaci snažili umelecky stvárniť literárne motívy z prečítaných lyrických, epických i dramatických diel. Stredoškólači vyrábali záložky rôznych veľkostí, rozmanitých tvarov a s využitím rozličných techník najčastejšie v rámci vyučovania (napr. na hodinách slovenského jazyka a literatúry, občianskej náuky, dejepisu, estetickej výchovy, umenia a kultúry, informatiky), na záujmových krúžkoch a praktických cvičeniach alebo po nástupe na dištančnú formu vzdelávania doma. Na zadnú stranu záložiek poväčšine písali svoje poštové a mailové adresy alebo kontakty na sociálne siete (napr. Facebook, Instragram, Tik Tok), aby mohli medzi sebou navzájom komunikovať a upevňovať priateľské vzťahy aj po oficiálnom ukončení celoslovenského projektu.

Čitateľské aktivity

Doplňujúcim programom výroby záložiek boli predovšetkým už spomínané žiacke diskusie o živote a prečítaných dielach od Pavla Országha Hviezdoslava a Boženy Slančíkovej-Timravy. Ďalej to boli zábavné vyučovacie hodiny o neznámych a zároveň nezvyčajných skutočnostiach zo života a literárnej tvorby oboch spisovateľov, odborné prednášky (napr. Prechádzka výročiami – Hviezdoslav, herold čias) či literárne vychádzky (napr. Po stopách Pavla Országha Hviezdoslava a Boženy Slančíkovej-Timravy). Písanie čitateľských denníkov (napr. Predstav nám zaujímavú/oblúbenú knihu), tvorba takzvaných myšlienkových pamäťových máp (napr. Čo už o Timrave a Hviezdoslavovi vieme?) alebo vypracovanie powerpointových prezentácií o uvedených predstaviteľov realistickej literatúry a ich prezentácia pred spolužiakmi. Počúvanie rozhlasových hier od Pavla Országha Hviezdoslava (napr. Hájnikova žena) a Boženy Slančíkovej-Timravy (napr. Chudobná rodina, Príde čas, Všetko za národ). Spoločné pozeranie videí v rámci vzdelávacieho projektu Baštrng (napr. videá Ťapákovci, Hájnikova žena, Ežo Vlkolinský), riešenie online kvízov prostredníctvom využitia vzdelávacej platformy Kahoot! alebo aktívna účasť na online seminári venovanom živote a literárnej tvorbe Pavla Országha Hviezdoslava. Organizovanie čitateľských maratónov či súťaží v čitateľských zručnostiach (napr. Viem, čo čítam). Veľké množstvo škôl pre členov svojej školskej komunity pripravilo aj nástenky a nástenné noviny o živote a literárnych dielach oboch výnimočných slovenských spisovateľov, či zorganizovalo inšpiratívne podujatie v rámci 17. ročníka celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice pri príležitosti osláv Medzinárodného dňa školských knižníc*, aby si spoločne pripomenuli výročie ich úmrtia.

Výmena záložiek

Väčšina stredných škôl k záložkám do balíka pribalila propagačné materiály o činnosti školy a o svojom regióne, monografie miest a regiónov, informačné brožúrky, školské časopisy, školské ročenky, fotografie žiakov, ktorí sa aktívne zúčastnili výroby záložiek na danej škole, rôzne upomienkové predmety či dokonca darčeky pre školských koordinátorov. Zúčastnené školy na svojich webových sídlach uverejňovali fotografie z priebehu realizácie celoslovenského projektu, fotografie s najkrajšími záložkami, stručné informácie o uvedenom projekte a takisto písali články aj do školských časopisov o kreatívnej podpore čítania. Často si zo svojich alebo aj z priateľských záložiek urobili nástenky alebo výstavy vo vestibule škôl alebo v triedach. Viacerí školskí koordinátori sa navzájom dohodli, že zostanú v priateľskom kontakte a budú hľadať ďalšie spôsoby prehlbovania priateľských vzťahov napríklad aj vo forme spoločnej návštevy zástupcov školy, literárnej exkurzie či školského výletu.

Výber z vyjadrenia niektorých pedagogických zamestnancov

„Projekt Záložka do knihy spája slovenské školy je jedinečný projekt, ktorý rozvíja u žiakov a žiačok čitateľskú a literárnu gramotnosť, kreativitu, kritické myslenie a spolupatričnosť s vybranými partnermi. Zažili sme chvíle plné tvorivosti, pohody a zábavy pri realizácii tohto projektu.“

Marián Višňovský, Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska, Bratislava

„Záložka, malá, užitočná pomôcka, ktorá naše čítanie robí krajším. Lebo kniha, ako dobre vieme, je najlepším priateľom človeka. Preto nezabúdajme na čítanie a na význam záložky, ktorá nás síce zastaví v čítaní, ale potom opäť privedie k pôžitku z čítania.“

Mária Horváthová, Spojená škola internátna, Prakovce

„Ďakujeme za možnosť zapojiť sa do tohto nášho obľúbeného projektu. Dúfame, že zaujímavé záložky inšpirujú žiakov častejšie tráviť voľný čas čítaním kníh. A tešíme sa na jeho ďalší ročník, do ktorého sa plánujeme zapojiť.“

Jana Chlebcová, Obchodná akadémia, Nitra

“Projekt sa nám vydaril, žiaci získali nové poznatky, rozšírili svoje vedomosti, stmelovali sa ako kolektívy, keďže viacerí sú iba prvákmi.”

Iveta Kuzárová, Spojená škola, Stará Ľubovňa

Prínos celoslovenského projektu

Výmena záložiek opäť pomohla pedagógom zábavnou formou získať žiakov pre čítanie s radosťou a upevniť ich vzťah ku knihám a školskej knižnici. Rovnako výrazne prispela k vytváraniu živých spoločenstiev stredoškolákov, v ktorých s radosťou a nadšením pracovali, rozprávali sa o prečítanom a navzájom podporovali svoje čitateľské záujmy a osobné talenty. Výroba záložiek, konkrétne jej výtvarná činnosť, zároveň pomohla žiakom rozvinúť jemnú motoriku, tvorivosť, predstavivosť, fantáziu, emočnú inteligenciu a umožnila im uspokojiť ich estetické cítenie a potrebu seberealizácie. Práca na záložkách zároveň priniesla všetkým žiakom, teda aj žiakom pochádzajúcim zo sociálne znevýhodneného prostredia a málo podnetného prostredia potešenie z tejto činnosti, obohatila ich o skúsenosť zo sústredenej práce a o pocit hrdosti nad ňou samou. Žiak sa pri nej učí nielen preberať spolurozhodovanie o tom, čo sa ho týka, ale učí sa aj rešpektovať potreby druhých a čestne si splniť svoj záväzok voči poväčšine neznámemu kamarátovi z pridelenej partnerskej školy.

Pridanou hodnotou celoslovenského projektu bolo oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetových vzťahov, ako aj podpora štúdia osobností a diel slovenského realizmu a spoločné pripomenutie si 100. výročie úmrtia Pavla Országha Hviezdoslava a 70. výročie úmrtia Boženy Slančíkovej-Timravy v školských komunitách. Rovnako jeho bonusom bolo nadviazanie nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami a rovesníkmi zo všetkých kútov Slovenska.

PodĎakovanie

Naše úprimné poďakovanie patrí **všetkým**, ktorí sa slobodne a dobrovoľne zapojili do tohto celoslovenského projektu a podieľali sa na jeho príprave, propagácii, realizácii a hodnotení.

Veľkú vďaku vyjadrujeme všetkým **tvorivým, inšpirujúcim a šľachetným školským koordinátorom** za prijatie pridelenej partnerskej školy, za skvelú koordináciu celoslovenského projektu na svojej škole a za korektnú a priateľskú komunikáciu s partnerskou školou. Taktiež im ďakujeme za ich elán, voľný čas a inšpiráciu, s ktorou sa venovali usmerňovaniu práce svojich žiakov v rámci celoslovenského projektu.

Osobitne im a ich vzácnym kolegom ďakujeme za všetky originálne, kreatívne a inšpirujúce aktivity, ktoré zrealizovali na podporu čítania v triedach, v školských knižniciach alebo počas dištančného vzdelávania.

Oprávnene im patrí naša veľká vďaka, úprimný obdiv a hlboká úcta.

Špeciálne poďakovanie

Naša veľká vďaka patrí aj **žiakom** stredných škôl za to, že sa opäť stali nezvyčajnými poslami priateľstva a dobrosrdečnosti. Ďakujeme im aj za to, že využili svoje nadšenie, nadanie a talenty na ušľachtilý cieľ, ktorým je sebavzdelávanie a vzdelávanie druhých, a že vytvárali živé a diskutujúce priateľstvá v rámci svojich tried a medzi partnerskými školami.

Vypracovala

Mgr. Rozália Cenigová, metodička a hlavný odborný garant celoslovenského projektu (26. 11. 2021)

Metodicko-pedagogické centrum, Odbor Slovenskej pedagogickej knižnice, Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava

Tel.: 02/68 20 86 10

E-mail: rozalia.cenigova@mpc-edu.sk

www.spgk.sk

Organizátori:

